

ĢIMENES DIENA. DZIMTAS STĀSTI

B1

SKOLOTĀJA LAPAS

LEKSIKA UN LASĪŠANA

1. uzdevums

Lasi dialogu!

- Labdien! Esmu Laila Bērziņa. Vai jūs varat man palīdzēt?
- Kādā jautājumā?
- Es vēlos pētīt savas dzimtas vēsturi. Jūs esat arhīva darbiniece un zināt, kas man jādara.
- Tas gan ir jauki, ka tu gribi uzzināt par savu ģimeni vairākās paaudzēs. Tagad daudzi cilvēki pēta savu dzimtu. Ikviens to var darīt.
- Ar ko man sākt?
- Vispirms tev jāzina, ko tieši tu gribi pētīt. Vai tikai savus tiešos senčus – vecākus un vecvecākus, vai arī citus radniekus.
- Kur man meklēt informāciju?
- Vispirms tev jārunā ar saviem vecākiem, vecvecākiem un citiem radiem – ir jāsāk ar mutvārdu liecībām. Varbūt viņi varēs daudz pastāstīt par tavas ģimenes pagātņi. Būtu svarīgi šīs liecības pierakstīt.
- Vai fotogrāfijas arī ir nozīmīgas? Mums mājās ir vairāki foto albumi ar senām bildēm.
- Tas ir ļoti labi. Uzzini, kādi notikumi un cilvēki ir fotogrāfijās! Fotogrāfijas var palīdzēt taviem radniekiem kaut ko atcerēties. Vēl ir jāuzzina, kāda informācija par tavu dzimtu ir atrodamā tīmekļa vietnēs. Tev jāskatās kristību, laulību un arī mirušo reģistros. Šie reģistri ir Latvijas Valsts vēstures arhīva interneta vietnē. Ja ģimenes loceklis ir dzīvojis ārpus Latvijas, tad būs jāmeklē ziņas citās valstīs. Lielākais radurakstu pētniecības resurss latviešu valodā ir *ciltskoki.lv*. Ir arī citi informācijas avoti.
- Kas vēl man jāzina, kad pētīšu dzimtu?
- Atceries, ka cilvēka dzīve ir saistīta ar konkrētu laiku, vēstures notikumiem.
- Sakiet, cik ilgi man būs jāpēta materiāli?
- To gan ir grūti pateikt. Varbūt par tavas ģimenes pagātņi ir daudz materiālu, tad jau ātri tiks galā. Bet varbūt būs jāmeklē dažādos avotos. Tad būs vajadzīgs ilgāks laiks. Vēl ir svarīgi, par cik paaudzēm tu gribēsi uzzināt? Vai pētīsi tikai divas paaudzes – vecākus un vecvecākus vai vēl senākas paaudzes, piemēram, par savu vecvectēvu un vecvecmāmiņu.
- Paldies par padomu! Sākšu pētīt. Vispirms laikam būs jābrauc uz Cēsīm un jāapciemo tante, manas mammas māsa, un vecāmāte. Viņas abas daudz ko atceras. Vēl turpat netālu no Cēsīm, Raunas pagastā, dzīvo vecāsmātes brālis. Kad satiekamies, viņš vienmēr tik daudz stāsta par agrākiem laikiem. Tagad rūpīgi klausīšos un jautāšu, ko tik vien varēšu. Saprotu, ka šai pētīšanai būs jāvelta diezgan daudz laika.

VĀRDI

Bilde = fotogrāfija. Vārdu **bilde** šādā nozīmē lieto sarunvalodā (kad cilvēki ikdienā un neoficiāli sarunājas).

Vēlēties = gribēt.

Mutvārdu liecība = informācija, ko sniedz runājot.

Tīmeklis = internets.

Ja vajag, meklē vārdu tulkojumus šeit:

<http://www.sazinastilts.lv/language-learning/vocabulary/>

Vari izmantot arī citas vārdnīcas.

1.1. Pretī skaidrojumam ieraksti atbilstošā vārda burtu! Vārdu skaidrojums ir saistīts ar dialoga saturu. Ja vajag, lasi vēlreiz tekstu!

Iepriekšējās paaudzes, priekšteči (piemēram, vecvecāki, vecāki). Sarunvalodā cilvēki (īpaši jaunieši) tā sauc savus vecākus.	E
Cilvēki, kam ir vienāds vai līdzīgs vecums (dzimtā vienas pakāpes radnieki attiecībā pret senčiem).	C
Kaut kā krājumi, līdzekļi, lai izmantotu tos konkrētam mērķim.	A
Vākt informāciju, faktus, ziņas; uzzināt ko jaunu.	F
Cilvēki, kuriem ir vieni vecāki, vecvecāki, radnieki; ģimene vairākās paaudzēs.	B
Teksts, kas rodas, kad cilvēks runā.	D

- A – Resursi
- B – Dzimta
- C – Paaudze
- D – Mutvārdi
- ~~E – Senči~~
- F – Pētīt

1.2. Atzīmē pareizo atbildi!

Ko vēlas Laila Bērziņa?

- a) atrast ģimenes fotogrāfijas.
- b) uzzināt, kur dzīvo viņas vecmāmiņa.
- c) pētīt dzimtas vēsturi.**

1. Uz Lailas jautājumiem atbild...

- a) viņas vecmāmiņa.
- b) arhīva darbiniece.**
- c) viņas māte.

2. Savu dzimtu var pētīt...

- a) tikai profesionāli vēsturnieki.
- b) tikai arhīvu darbinieki.
- c) jebkurš cilvēks, kuru tas interesē.**

3. Kad grib sākt pētīt dzimtu, ir svarīgi...

- a) zināt, ko konkrēti grib pētīt.**
- b) uzzīmēt ģimenes grafisku attēlu.
- c) reģistrēties arhīva interneta vietnē.

4. Dzimtas vēstures pētīšana ilgst...

- a) nezināmu laiku.**
- b) vienu gadu.
- c) vairākus gadus.

5. Laila Bērziņa sāks dzimtas vēstures pētīšanu ar...

- a) valsts arhīva apmeklējumu.
- b) braucienu pie radiem.**
- c) interneta materiālu analīzi.

1.3. Pasvītro tekstā vārdus, ka izsaka darbību, kuru vajag darīt.

Darbības vārds vajadzības izteiksmē – kas **jā**dara?

Darbības vārds tagadnes 3. personā + priedēklis jā-
 (viņš, viņa, viņi) pēta – **jā**pēta
 (viņš, viņa, viņi) lasa – **jā**lasa
 (viņš, viņa, viņi) brauc – **jā**brauc

IEGAUMĒ

2. uzdevums

Pirms kāda laika notika Latvijas un ārpus Latvijas dzīvojošo bērnu un jauniešu radošo darbu konkurss „Dzimtas stāsti. Ar saknēm Latvijā”. Lasiet vienu no stāstiem, ko uzrakstīja Emīls Ozols.

Emīla stāsts

Esmu Emīls. Manas dzimtas uzvārds ir Ozols. Man ir 16 gadu.

Mans stāsts būs par vectēvu Kārli Ozolu un viņa dzimtu. Es esmu viens no Kārļa Ozola sešiem mazbērniem.

Mans vectēvs ir dzimis Jelgavā Otrā pasaules kara laikā, 1942. gadā. Viņa tēvs Fricis Ozols šajā pilsētā dzīvoja kopš dzimšanas 1918. gada 18. novembrī. Jā, mans vecvectēvs ir dzimis vienā dienā ar Latvijas Republiku. Fricis apprecēja Martu. Viņas dzimtais uzvārds bija Leimane, taču pēc apprecēšanās viņa pieņēma vīra uzvārdu. Fricis un Marta ir mani vecvecvecāki. Fricis bija pediatrs jeb bērnu ārsts.

Brīvās Latvijas laikā, 30. gados, Ozolu ģimenei bija liela māja un ārsta prakse Jelgavas centrā. Viņi baidījās, ka padomju varas pārstāvji viņus izsūtīs. Tāpēc 1944. gada rudenī, Otrā pasaules kara beigu posmā, viņi devās uz Dāniju. No turienes viņi 1951. gadā emigrēja uz Austrāliju. Austrālijā viņiem piedzima otrs bērns, mana vectēva brālis Jānis. Fricis Ozols mira 82 gadu vecumā, bet Marta – 85 gadu vecumā.

Austrālijā vectēvs pabeidza medicīnas studijas, sāka strādāt un 1972. gadā apprecējās ar Annu Freimani. Vectētiņam un vecmāmiņai bija trīs bērni – Inese, Ilze un Andris. Andris ir mans tētis. Mans tētis piedzima 1975. gadā. Viņa māsa ir jaunākas. Tētis jaunībā bija liels dejotājs. Tieši latviešu tautas deju kolektīvā viņš satika Maiju. Viņa ir mana mamma. Tētis un mamma apprecējās 2003. gadā, bet 2004. gadā piedzimu es. Man ir brālis Mareks un māsa Alise. Viņi ir dvīņi, dzimuši 2007. gada 4. maijā – Latvijas neatkarības atjaunošanas gadadienā.

Interesanti – mans vecvectēvs un viņa mazmazbērni dzima Latvijas vēsturei svarīgos datumos. Savukārt mans tētis turpināja dzimtas tradīciju profesionālajā ziņā – viņš ir ārsts. Vai arī es būšu ārsts – tas vēl ir liels jautājums!

Kurā pasaules malā mēs dzīvojam? Tagad sākas interesantākais un sarežģītākais šajā stāstā.

Kad 1991. gadā Latvija kļuva brīva, vectēvs un vecmāmiņa nolēma pārcelties uz Latviju. Vectēva brālis izlēma palikt Austrālijā, jo tur dzīvoja abas viņa meitas, draugi, kolēģi. 1994. gadā mani vecvecāki atbrauca uz Latviju. Viņu trīs bērni, arī mans tētis, palika Austrālijā.

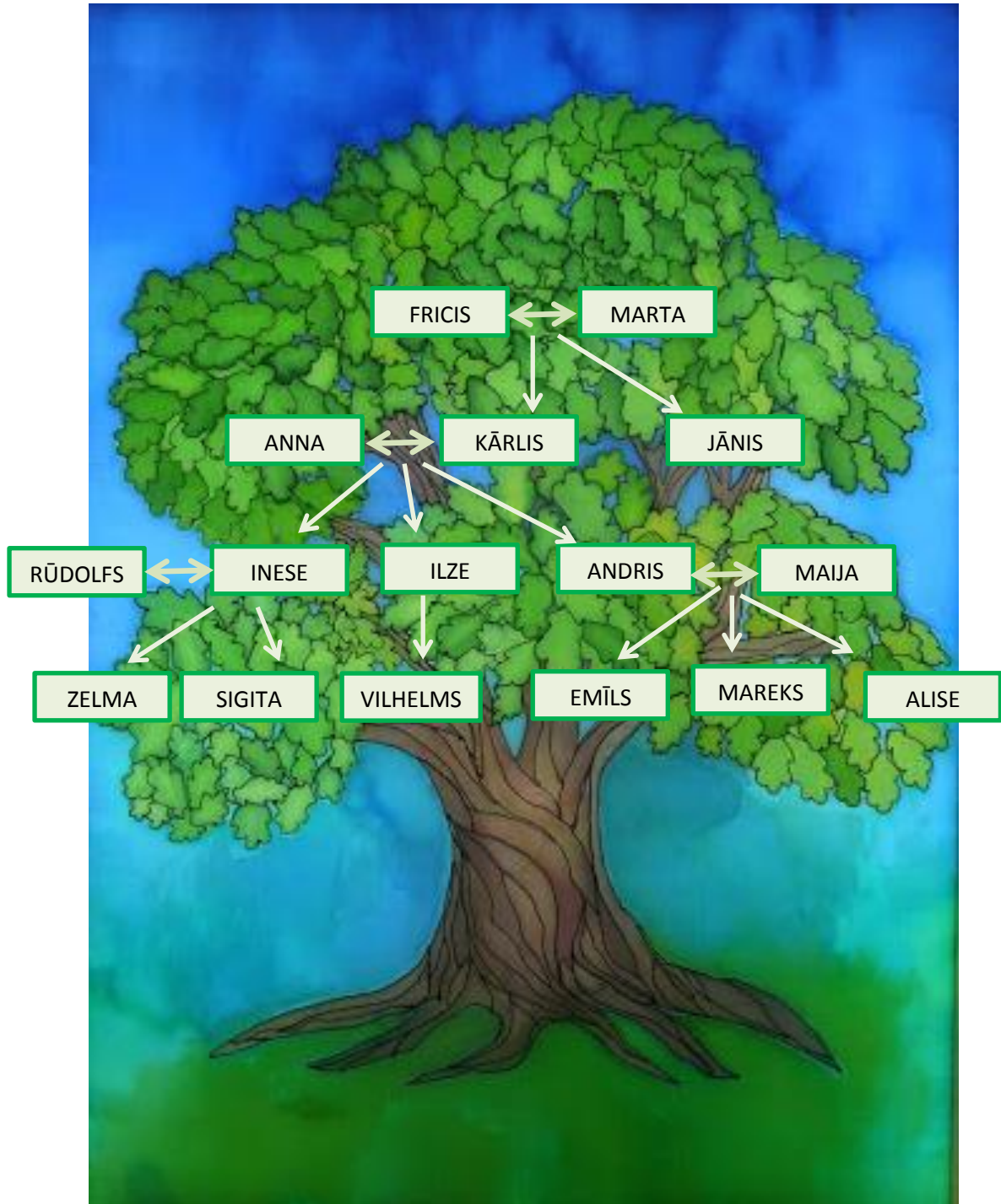
Mans tētis un mamma kopā ar deju kolektīvu 2003. gadā atbrauca uz Dziesmu svētkiem Latvijā. Tad viņi saprata, ka grib te dzīvot. Kad man bija divi gadi, mūsu ģimene sāka dzīvi Latvijā. Mana tēva māsa Inese apprecējās un tagad kopā ar vīru Rūdolfu un meitām Zeltu un Sigitu dzīvo Vācijā. Ilze palika Austrālijā, viņai ir dēls Vilhelms.

Tagad mūsu ģimene dzīvo lielā lauku mājā, netālu no Jelgavas. Vectēvs ir priecīgs, jo viņam makšķerēšanā ir kompānija – mans tētis un es. Tas ir mūsu ģimenes vīriešu hobijs.

Mani vecvecāki, Kārlis un Anna, 2020. gada 5. maijā svinēja zelta kāzas – viņi laulībā ir nodzīvojuši 50 gadus. Es ļoti lepojos ar viņiem. Domāju, ka vectēva uzvārds ir ietekmējis viņa raksturu un palīdzējis dzīvēt. Ozols ir stiprs koks. Tāds ir arī mans vectēvs Kārlis Ozols.

2.1. Raksti dzimtas kokā personu vārdus, kuru tur vēl nav! Izmanto „Emīla stāstu”!

OZOLU DZIMTA

2.2. Vīrs svītras raksti atbildi! Skaitļus raksti ar cipariem!

Cik paaudžu ir Ozolu dzimtas kokā?

4

Kā sauc vecākās paaudzes pārstāvjus?

Fricis, Marta

Cik cilvēku ir jaunākajā paaudzē?

6

2.3. Teikumā virs svītras raksti vajadzīgo vārdu. Izmanto informāciju no teksta „Emīla stāsts”!

Emīls ir Kārļa Ozola mazdēls.

1. Emīla vecvectēvs, māsa un brālis ir dzimuši datumos, kas ir svarīgi **Latvijas** vēsturei.
2. Emīla vecvecmāmiņas Martas Ozolas dzimtais uzvārds bija **Leimane**.
3. Emīla tēvs turpināja dzimtas tradīciju, kļūdams par **ārstu**.
4. Ozolu dzimtas vīriešus saista tāda nodarbošanās kā **makšķerēšana**.
5. Inese un Ilze ir Emīla **tantes**.
6. Emīla brālis un māsa ir **trīs** gadus jaunāki par Emīlu.
7. Emīla brālēna vārds ir **Vilhelms**.
8. Zelma un Sigita ir Emīla **māsīcas**.
9. Emīla vecvecāki ir dzīvojuši **laulībā** 50 gadus.
10. Emīla vectēva raksturu ir ietekmējis viņa **uzvārds**.

2.4. Veido laika līniju par notikumiem Kārļa Ozola dzīvē! Virs notikuma raksti gadu!

1942.	1972.	1975.	1994.	2003.	2004.
Kārļa Ozola piedzimšana	Kārļa Ozola laulības	Kārļa Ozola dēla piedzimšana	Kārļa Ozola pārceļšanās uz Latviju	Kārļa Ozola dēla laulības	Kārļa Ozola mazdēla Emīla piedzimšana

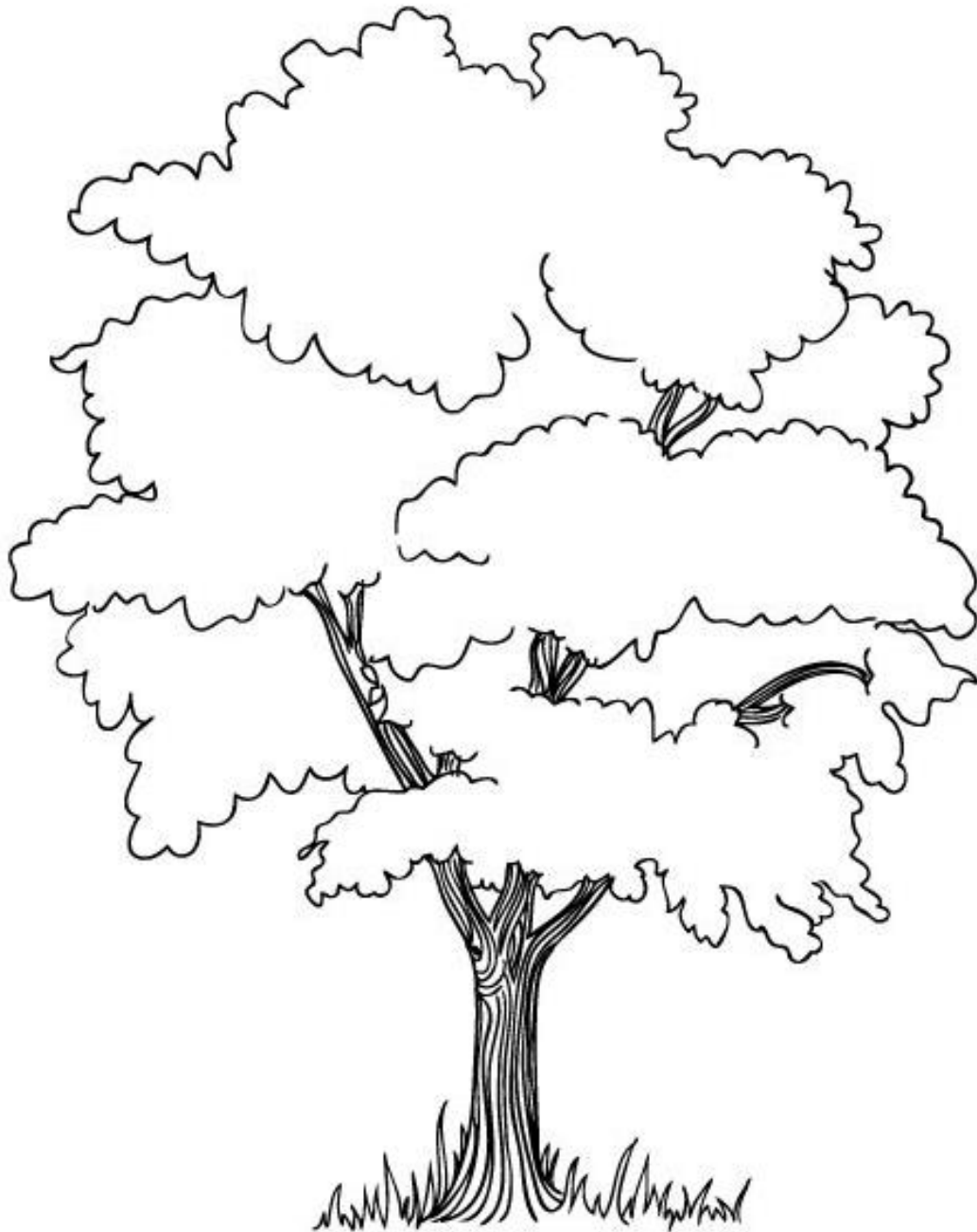
2.5. Uz kuriem Ozolu ģimenes locekļiem attiecas frāze –

Bērni iet tēvu pēdās?

Raksti ģimenes locekļu vārdus: Fricis, Kārlis, Andris

2.6. Veido savas dzimtas koku vairākās paaudzēs! Zīmē lodziņus un raksti ģimenes locekļu vārdus! Zīmē lodziņus tādā krāsā, kas būtu atbilstoša tavai ģimenei!

DZIMTA

ES -

3. uzdevums

Lasi un tekstā virs svītras raksti atbilstošu vārdu!

lai, ~~kas~~, ka, kas, ka, kas, lai

Viņa ir uzstājusies gandrīz uz visām slavenākajām operas teātru skatuvēm. Viņa ir brīnišķīga dziedātāja, **kas** patīk skatītājiem. Vai zini, **kas** tā ir? Tā ir Elīna Garanča. Bet vai zināji, **ka** arī viņas vecāki ir mūziķi? Elīna Garanča ir mācījusies pie daudziem vokālajiem pedagogiem Itālijā, Austrijā, Nīderlandē, Amerikā, Vācijā. Taču viena no pirmajām un nozīmīgākajām skolotājām bija viņas mamma Anita Garanča. Elīna atceras, **ka** mamma bija diezgan stingra un kritiska. Mamma kā profesionāla dziedātāja vienmēr atgādināja, **lai** meita dzied tehniski un muzikāli. Savukārt Elīnas tētis Jānis Garančs, **kas** ir kordiriģents, teicis – lai nu kā ar to tehniku, bet galvenais, **lai** dziedājums ir emocionāls un aizkustina cilvēkus.

4. uzdevums

Lai izlasītu izteikumus par ģimeni, tev jāatrod atbilstošā teikuma daļa! Pievērs uzmanību izceltajiem vārdiem! Tas tev palīdzēs.

Laimīga **ģimene** ir tad,...

...ja **ģimenes** locekļi cits citam palīdz.

Ikvienai ģimenei vajag **nodarbošanos**,...

...ko visi ģimenes locekļi var **darīt** kopā.

Nav svarīgs **mājas** lielums, bet tas,...

...lai **tajā** būtu mīlestība.

Ģimene ir lielākā **bagātība**,...

...**ko** var pasaulē atrast.

Cilvēks **bez** ģimenes,...

...tas ir kā koks **bez** augļiem.

Kāda būs ģimene,...

...**tāda** būs tauta un valsts.

KLAUSĪŠANĀS

1. uzdevums

Klausies un ieraksti, kas šie cilvēki ir Ilgai Graudai! Tekstu vari klausīties vairākas reizes.

Ilga Grauda

Ance

mazmeita

Vilis

vīrs

Kaspars

dēls

Laima

meita

Reinis

mazdēls

Santa

mazmeita

Pēteris

brālis

Mārtiņš

brālis

1. uzdevuma klausīšanās teksts

Klausies un ieraksti, kas šie cilvēki ir Ilgai Graudai! Tekstu vari klausīties vairākas reizes.

Es esmu Reinis Grauds.

Viens no maniem tuvākajiem cilvēkiem ir vecmāmiņa Ilga Grauda.

Mazliet pastāstīšu par viņu. Kad vecmāmiņai bija 23 gadi, viņa apprecējās ar Vili Graudu. Ar savu nākamo vīru viņa iepazinās Jelgavas studentu korī, kad studēja 3. kursā.

Vecmāmiņai un vectētiņam ir trīs bērni – Laima, Marita un Kaspars. Kaspars ir mans tētis. Mans tēvs ir jaunākais no bērniem.

Vecmāmiņa ir uzaudzinājusi ne tikai trīs bērnus, bet palīdzējusi audzināt arī mazbērnus – mani, manu māsu Anci un manu māsīcu Santu. Mēs bērniībā ļoti daudz laika pavadījām pie vecmāmiņas.

Pirms mēneša mēs plašā radu lokā nosvinējām vecmāmiņas 70. dzimšanas dienu. Vecmāmiņa piedzima trīs bērnu ģimenē. Viņai ir divi brāļi. Vecmāmiņas brālis Pēteris un viņa ģimene vēl arvien dzīvo vecmāmiņas dzimtajā pilsētā Jēkabpilī. Otrs brālis Mārtiņš kopā ar sievu, bērniem un mazbērniem tagad dzīvo Vācijā. Uz vecmāmiņas jubileju ieradās gandrīz visi radi un ģimenes tuvākie draugi.

2. uzdevums

Klausies un atzīmē, vai atbilde ir pareiza (JĀ) vai nepareiza (NĒ)! Tekstu vari klausīties vairākas reizes.

	JĀ	NĒ
Paraugš Latvijā ir vairākas slavenu sportistu ģimenes.	X	
1. Par Martina Dukura ģimeni ir dokumentāla filma.	X	
2. Martins Dukurs divas reizes ir ieguvis olimpisko spēļu medaļas.	X	
3. Dukuru ģimene ir saņēmusi Triju Zvaigžņu ordeni.		X
4. Brāļi Dukuri trenējas kopā kopš 2010. gada.		X
5. Dainis Dukurs ir ne tikai brāļu tēvs, bet arī viņu treneris.	X	
6. Grāmatu par slaveno sportistu ģimeni uzrakstīja brālēns Ingmārs Dukurs.		X
7. Grāmatā var lasīt par Dukuru ģimenes vērtībām un mērķiem sportā.	X	

VĀRDI

Skeletons – ziemas sporta veids, kurā sportists brauc pa ledu trasi ar sporta kamanīņām, kurām nav stūres un bremžu un kurās braucējs guļ uz vēdera.

2. uzdevuma klausīšanās teksts

Klausies un atzīmē, vai atbilde ir pareiza (JĀ) vai nepareiza (NĒ)! Tekstu vari klausīties vairākas reizes.

Labdien! Jūs klausāties raidījumu “Sporta pasaule”. Šodien raidījumā stāsts par kādu Latvijas sportistu ģimeni.

Mēs varam pamatoti lepoties ar slavenu sportistu ģimenēm, piemēram, ar kamaniņu braucējiem brāļiem Juri un Andri Šiciem, vieglatlētēm māti Vinetu un meitu Lauru Ikaunieci, un, protams, Dukuru ģimeni.

Par Dukuru ģimeni ir daudz rakstu presē un internetā, par viņiem uzņemta arī dokumentāla filma un uzrakstīta grāmata.

Dokumentālā filma “Dukuru zelta līnija” stāsta par Martina Dukura un visas Dukuru ģimenes darbaspējām, motivāciju un aizrautību. Skeletonists Martins Dukurs ir ieguvis divas olimpisko spēļu sudraba medaļas, daudzkārt uzvarējis Pasaules kausa izcīņā un vairāk nekā desmit reizes kļuvis par Eiropas čempionu. Īpašs sasniegums pasaules mērogā ir tas, ka Martins par pasaules čempionu ir kļuvis vairāk nekā piecas reizes. Viņa sasniegumus sportā Latvijas valdība ir novērtējusi, un viņš 2010. gadā saņēmis augstāko Latvijas valsts apbalvojumu – Triju Zvaigžņu ordeni.

Martina brālis Tomass arī ir skeletonists. Kopš 1998. gada abi brāļi trenējas kopā, un arī Tomass ir piedalījies olimpiskajās spēlēs, Eiropas un pasaules čempionātos. Brāļu treneris ir viņu tēvs Dainis. Dainis Dukurs vienmēr ir uzsvēris, ka tuvinieku atbalsts ir ļoti svarīgs. Šo pārliedību viņš ir mācījies no saviem vecākiem, Martina un Tomasa vecvecākiem.

Par Dukuru ģimeni stāsta arī žurnālista Ingmāra Jurisona grāmata “Dukuri. Ledus karaļi dzīvē”. Tās atvēršanas svētkos autors sacījis, ka viņam bija prieks rakstīt par Dukuru ģimenes vērtībām un mērķiem būt labākajiem skeletonistiem pasaulē. Dukuri ir ne tikai sportisti, bet arī stipra ģimene. Tāpēc grāmatas autors centies īpaši uzsvērt ģimenes lielo nozīmi, izceļot arī Dukuru mammu Marinu, kura atbalsta dēļ un zina, cik smags darbs ir jāiegulda, lai sasniegtu augstus panākumus sportā.

3. uzdevums

Klausies un vīrs svītras raksti trūkstošo vārdu!

Paraugš

Pārraidē stāsta par vairākiem ģimenei veltītiem svētkiem.

1. Māmiņu dienu Latvijā atzīmē maija **otrajā** svētdienā.
2. Tradīcija Mātes dienā pasniegt māmiņai nelielu **dāvanu** radās Anglijā.
3. Senajā Grieķijā atzīmēja tradicionālus **pavasara** svētkus, kas bija veltīti māmiņām.
4. 20. gadsimta 30. gadu beigās Latvijā svinēja svētkus, kuros uzsvēra mātes **īpašo** lomu ģimenē.
5. Latvijā Mātes dienas svinību tradīciju atjaunoja tikai **1992.** gadā.
6. Ģimenes dienas svētkos uzsver, ka ģimenei ir ļoti nepieciešams pavadīt laiku **kopā**.

3. uzdevuma klausīšanās teksts

Klausies un virs svītras raksti trūkstošo vārdus!

Labdien! Šodien nedaudz pastāstīšu par diviem svētkiem – Mātes dienu un Starptautisko ģimenes dienu. Mātes jeb Māmiņu dienu Latvijā svin maija otrajā svētdienā, bet ģimenes dienu – 15. maijā.

Mātes dienas tradīciju pirmsākums meklējams 16.–17. gadsimtā Anglijā. Dienā, kas tika dēvēta par Mātes dienu, bērni centās atgriezties vecāku mājās un pasniegt savām mātēm nelielu dāvanu. Šos svētkus svinēja nelielā ģimenes lokā. Ir arī vēstures liecības, kas rāda, ka jau senajiem grieķiem un romiešiem bija tradicionāli pavasara svētki, kas veltīti mātei. Mūsdienās dažādās pasaules valstīs Mātes dienu atzīmē atšķirīgos datumos un gadalaikos, tomēr galvenokārt to svin pavasarī – martā un maijā.

Latvijā Mātes dienu sāka svinēt 1922. gadā, un to rīkoja draudzes un biedrības. 1938. gadā pēc prezidenta Kārļa Ulmaņa ierosinājuma Mātes dienu sāka dēvēt par Ģimenes dienu, uzsverot mātes īpašo lomu ģimenes veidošanā. Toreiz, pirmās Latvijas Republikas laikā, šajos svētkos notika svinīgi sarīkojumi Nacionālajā teātrī ar Valsts prezidenta piedalīšanos, labdarības akcijas un ziedojumu vākšana. Padomju okupācijas gados Mātes dienu Latvijā nesvinēja. Mātes dienas svinēšanas tradīcijas Latvijā atjaunoja tikai 1992. gadā. Kopš tā laika Latvijā katru gadu notiek dažādi Māmiņu dienai veltīti koncerti, labdarības tirdziņi un citi pasākumi.

Ideju svinēt Starptautisko ģimenes dienu ieteica Apvienoto Nāciju Organizācija 1993. gadā, bet Latvijā kā atsevišķus svētkus tos svin samērā nesen – kopš 2008. gada. Tie ir skaisti un vērtīgi svētki, kuros uzsver to, cik svarīgi ir ģimenei pavadīt laiku kopā.

GRAMATIKA

1. uzdevums

➤ Gramatikas viela – lietvārda ģenitīvs, līdzskaņu mija.

Iekavās dotos vārdus raksti atbilstošās formās!

Lietvārds ģenitīvā		
	Kas?	Kā?
vsk.	lā ci s	lā ča
	cā li s	cā ļa
	spai ni s	spai ņa
dsk.	zeme ni es	zeme ņu
Līdzskaņu mija		
	c → č	
	l → ļ	
	n → ņ	

Tava **brāļa** (brālis) līgava prot četras valodas.

1. Piedzimt laimīgā un lielā ģimenē ir **likteņa** (liktenis) dāvana.
2. Vai tā ir tava **svainis** (svainis) jaunā automašīna?
3. Jaunās **mazuļa** (mazulis) zeķītes bija patiešām skaistas.
4. Svētkos mielojamies ar **tēvoča** (tēvocis) garšīgajiem ēdieniem.
5. Kāda ir **onkuļa** (onkulis) darbnīcas smarža?
6. Vecmāmiņa interesējas par Zviedrijas **karāja** (karalis) ģimenes notikumiem.
7. Vasarā dzimtas mājās notiks **ģimeņu** (ģimenes) tikšanās.

Likteņa dāvana = labvēlīgs, nejaušs notikums dzīvē.
Svainis = sievas vai vīra brālis.
Mieloties = ēst, dzert; parasti kaut ko garšīgu.
Onkulis (lieto sarunvalodā) = tēvocis.

2. uzdevums

- Gramatikas viela – prievārdi uz, pie, par saistījumā ar lietvārdu.

Prievārds **uz** vienskaitlī saistās ar diviem locījumiem:

- 1) ar ģenitīvu (vietas nozīmē), piemēram, *uz jumta, uz gultas, uz maizes*;
- 2) ar akuzatīvu (virziena nozīmē), piemēram, *uz skolu, uz lidostu, uz mežu*.

Prievārds **uz** daudzskaitlī saistās ar lietvārdu datīvā, piemēram, *braukt uz svinībām*.

Prievārds **par** vienskaitlī saistās ar lietvārdu akuzatīvā, piemēram, *domāt par eksāmenu*, bet daudzskaitlī – ar datīvu, piemēram, *domāt par svinībām*.

Prievārds **pie** vienskaitlī saistās ar lietvārdu ģenitīvā, piemēram, *pie skolas*, bet daudzskaitlī – ar lietvārdu datīvā, piemēram, *pie draugiem*.

Lasi teikumus un izpildi uzdevumus!!

IEGAUMĒ	Prievārdi
	<p><i>Nolikt uz galda, uz gultas</i> (uz kā? uz + lietvārds vienskaitļa ģenitīvā). <i>Braukt uz skolu, uz teātri</i> (uz kurieni? uz + lietvārds vienskaitļa akuzatīvā). <i>Braukt uz kristībām</i> (uz kurieni? uz + lietvārds daudzskaitļa datīvā). <i>Domāt par eksāmenu</i> (par ko? par + lietvārds vienskaitļa akuzatīvā). <i>Rakstīt par kāzām</i> (par ko? par + lietvārds daudzskaitļa datīvā). <i>Stāvēt pie skolas, pie teātra</i> (pie kā? pie + lietvārds vienskaitļa ģenitīvā). <i>Braukt pie brājiem</i> (pie kā? pie + lietvārds daudzskaitļa datīvā).</p>

2.1. Teikumā virs svītras raksti atbilstošo prievārdu!

1. Pirms brāja kāzām mēs sarunājām satikties pie baznīcas.	pie uz par
2. Es priecājos, ka mana māsiņa pārcēlās dzīvot uz Jūrmalu.	pie par uz
3. Šodien mēs runājām par mazuļa kristībām.	par pie uz
4. Uz manām kāzām atbrauca arī radi no tālās Austrālijas.	Uz Pie Par

2.2. Teikumā virs svītras raksti vārdu atbilstošajā formā!

1. Šodien mēs braucam pie mammas vecākās **māsas** (māsa).
2. Mūsu vecāmamma labprāt stāsta mums par savu **jaunību** (jaunība).
3. Mans dvīņu brālis par **studijām** (studijas) universitātē ir ļoti priecīgs.
4. Viesistabā uz **plaukta** (plaukts) stāvēja sena ģimenes fotogrāfija.

VĀRDI

Vārdus **kristības, kāzas** lieto daudzskaitlī.
Laulība (vienskaitlī) – cilvēku attiecības, kad viņi ir likumīgi apprecējušies (dzīvo laulībā).
Laulības (daudzskaitlī) – svētku, svinību apzīmējums (laulību ceremonija).

3. uzdevums

- Gramatikas viela – saliktā tagadne.

Lasi informāciju un iekavās dotos vārdus raksti atbilstošās formās!

IEGAUMĒ

Saliktā tagadne izsaka pabeigtu darbību, to veido ar *būt* un darbības vārdu pagātnes divdabja formā, piemēram:

Teikt → viņš (viņa) teic-a → viņš ir teic-is / viņa ir teik-usi

Strādāt → viņš (viņa) strādāj-a → viņš ir strādāj-is / viņa ir strādāj-usi

Mācīties → viņš (viņa) mācīj-ās → viņš ir mācīj-ies / viņa ir mācīj-usies

Skulmju dzimta 20. gadsimta 30. gados

Mākslinieku Skulmju dzimta

Latvijā ir vairākas mākslinieku dinastijas – Skulmes, Iltneri, Ģērmaņi, Krollji, Dineri, Zariņi, Pīgožņi, Brektes un citi.

Skulmju dzimta ir **bijusi** (**būt**) lielākā un dižākā latviešu mākslinieku dzimta trijās paaudzēs, kurās ir astoņas spilgtas personības.

Pirmo paaudzi ir **pārstāvējis** (**pārstāvēt**) gleznotājs un grafiķis Oto Skulme, kurš ir **precējies** (**precēties**) ar pirmo latviešu tēlnieci Martu Skulmi (dzimtais uzvārds – Liepiņa). Oto brālis Uga Skulme arī bija gleznotājs.

Otrās paaudzes spilgtākie pārstāvji ir Oto un Martas meita gleznotāja Džemma Skulme, kā arī viņas vīrs gleznotājs un mākslas teorētiķis Ojārs Ābols. Džemmas brālēns (Ugas dēls) Jurgis Skulme arī ir **nodarbojies** (**nodarboties**) ar glezniecību un mākslas zinātni.

Dzimta turpinās arī mūsdienās, un tā jau ir trešā paaudze – gleznotājs un plakātu meistars Juris Dimiters ir Džemmas dēls, kurš ir **veidojis** (**veidot**) arī scenogrāfiju teātra izrādēm. Marta Skulme, Jura māsa, arī ir gleznotāja.

Skulmju dinastijas spilgtākā māksliniece ir Džemma Skulme. Viņa ir **dzimusi** (**dzimt**) Rīgā un **studējusi** (**studēt**) Latvijas Mākslas akadēmijā un Iljas Repina mākslas institūtā Sanktpēterburgā (toreiz – Ļeņingradā).

Māksliniece ir **piedalījusies** (**piedalīties**) vairākās izstādēs gan Latvijā, gan pasaulē.

2019. gadā māksliniece ir **saņēmusi (saņemt)** izcilā latviešu gleznotāja Vilhelma Purviša balvu par mūža ieguldījumu mākslā.

Ja mēs kaut ko gribam uzzināt par Latviju, tad Skulmju dzimta mums var daudz pastāstīt.

Māksliniece Džemma Skulme
(1925–2019)

Džemmas Skulmes glezna „Dialogs”, 2000.

VĀRDI

Grafiķis = mākslinieks, kurš strādā zīmējuma tehnikā.

Tēlniece = māksliniece, kas veido telpiskus darbus (piemēram, pieminekļus).

Scenogrāfija = skatuves iekārtojums.

Ja vajag, meklē vārdu tulkojumus šeit: <http://www.sazinastilts.lv/language-learning/vocabulary/>

Janevari atvērt saiti, meklē internetā: sazinastilts.lv

Atver vietni *Saziņas tilts*, atver *Valodas apguve* → *Vārdnīca* → *Vārdi vai Termini*

RAKSTĪŠANA

1. uzdevums

Iedomājies, ka Latviešu namā varēs apskatīt interesantu izstādi. Uzraksti draugam/draudzenei vēstuli un ielūdz uz izstādes atklāšanu!

Piedalās:
Jansonu ģimene un dzimtas vēsturnieks
Jānis Jurevičs.
Muzicē: Jansonu ģimenes trīs paaudzes.

Izstādes

“Radu raksti - Jansonu dzimta”
atklāšana

Starptautiskajā ģimenes dienā
š. g. 15. maijā plkst. 18.00

Latviešu namā

Lūdzu apstiprināt savu dalību līdz 10. maijam e-
pastā: jansons@izstade.lv

Vēstulē:

- 1) uzaicini draugu / draudzeni uz izstādi;
- 2) pastāsti, kas un kur notiks, kas piedalīsies!

Rakstu darba apjoms – minimums 35 vārdi.

Kam: draugs@mail.go

Kas: es_tev@es.go

Ielūgums uz izstādi

Kas ir svarīgi un kad 1. uzdevums ir labi izpildīts?

- Izpildīti uzdevuma noteikumi saskaņā ar doto plānu.
- Izmantota dotā informācija, taču patstāvīgi veidots loģisks apraksts un skaidri formulēta doma.
- Uzrakstītais atbilst teksta veidam (ielūgumam, e-pasta vēstulei u.c.).

2. uzdevums

Izlasi divas reklāmas par Starptautiskās ģimenes dienas pasākumiem!

**Daugavpils Bērnu bibliotēka
aicina lielus un mazus svinēt**

**Ģimenes svētkus
15. maijā**

**Plkst. 12.00 – tikšanās ar bērnu
literatūras autoriem Māri Runguli un Luīzi
Pastori.**

**Plkst. 14.00 – tikšanās ar baleta
mākslinieci Elzu Leimani.**

**Vēju pilsētā - Liepājā -
Starptautiskie ģimenes svētki
15. maijā**

Pasākumi:

- ✚ Piejūras parkā ģimenes jautrās stafetes.
- ✚ Bērnu riteņbraukšanas sacensības.
- ✚ Deju grupas "Sakta" lielkoncerts
Brīvdabas estrādē "Pūt, vējiņi!".

Uzraksti pārspriedumu, atbildot uz jautājumiem!

- 1) Salīdzini abas reklāmas (vietu, pasākumus)!
- 2) Kuru no pasākumiem tu labprāt apmeklētu?
- 3) Kā tavā ģimenē svin Ģimenes dienu?
- 4) Kāpēc ir svarīgi atzīmēt Ģimenes dienu?

*Rakstu darba apjoms – **minimums 40 vārdu.***

Kas ir svarīgi un kad 2. uzdevums ir labi izpildīts?

- Izpildīti uzdevuma noteikumi saskaņā ar doto plānu.
- Izmantota dotā informācija, taču patstāvīgi veidots loģisks apraksts.
- Pausts savs viedoklis.
- Vārdu krājums ļauj precīzi un skaidri formulēt domu.
- Doma izklāstīta saliktos paplašinātos teikumos.
- Rakstītā teksta apjoms atbilst prasītajam.

3. uzdevums

Iedomājies, ka tavā skolā notiek Ģimenes diena, kurā katram tās dalībniekam jāstāsta par diviem spilgtiem notikumiem ģimenē. Kādi ir tavi divi spilgtākie notikumi, ko tu kopā ar ģimeni esi piedzīvojis? Uzraksti, atbildot uz šādiem jautājumiem:

- Kas tie bija par notikumiem?
- Kad un kur tie notika?
- Kādi cilvēki piedalījās notikumā?
- Kāpēc šie notikumi palikuši atmiņā?

Kas ir svarīgi un kad 3. uzdevums ir labi izpildīts?

- Izpildīti uzdevuma noteikumi saskaņā ar doto plānu.
- Pausts savs viedoklis.
- Vārdu krājums ļauj precīzi, skaidri un loģiski formulēt domu.

4. uzdevums

Latvijā aizvien populārāka kļūst savas dzimtas pētišana un dzimtas koka veidošana. Pajautā vecākiem par savu ģimeni un pēc tam aizpildi tabulu!

Mana ģimene

Jautājumi, kas jānoskaidro	No mammas puses	No tēta puses
Vēsturiski notikumi, kas ietekmējuši ģimeni.		
Pasaules valstis, ar kurām saistīta ģimene.		
Šobrīd vecākais un jaunākais ģimenes loceklis.		
Tautības tavā ģimenē.		
Profesijas tavā ģimenē.		
Vārds, kas raksturo tavu ģimeni.		

Kas ir svarīgi un kad 4. uzdevums ir labi izpildīts?

- Izpildīti uzdevuma noteikumi saskaņā ar doto plānu.
- Prot patstāvīgi un radoši strādāt.
- Vārdu krājums ļauj precīzi un skaidri formulēt domu.

Izmantoti materiāli no tīmekļa vietnēm

Leksika un lasīšana

<https://www.santa.lv/raksts/ievasmaja/dzimtas-stasti/ka-petit-savas-dzimtas-vesturi-32724/>
<https://klasika.lsm.lv/lv/raksts/musu-legjendas/laba-sirds-ir-visa-sakums.-izcilajam-dirigjentam-arviidam-janson.a44219/>
<https://www.la.lv/starp-pulkstena-tikskiem-un-klusumu>
http://knip.lv/notikumu_kalendars/1563/kandavas_makslas_un_muzikas_skolas_makslas_programmas_absolventu_nobeiguma_darbu_izstade
<https://pngio.com/images/png-a341170.html>

Klausīšanās

<https://www.lsm.lv/raksts/sports/skeletons/ltv-tapusi-dokumentala-filma-par-dukuru-gimenei-skeletona.a317162/>
https://lv.wikipedia.org/wiki/Martins_Dukurs
http://news.lv/Latvijas_Avize/2019/05/09/dukuru-gimenes-speks
<https://www.la.lv/dukuri-ledus-karali-dzive-krietnas-latviesu-gimenes-stasts-gramatas-fragments-2>
<https://www.olimpiade.lv/lv/jaunumi/zinas/martins-dukurs-kludas-pedeja-brauciena-un-paliek-bez-medalas-phjonchanas-olimpiskajas-speles-1407>
<http://m.aprinkis.lv/sabiedriba/dzive-un-ticiba/item/17743-svetdien-atzimesim-mates-dienu>
<http://www.svinamdiena.lv/ka-radas-mates-diena/>
<http://www.lm.gov.lv/lv/aktuali/presei/85804-starptautiskaja-gimenes-diena-aicina-stiprinat-gimenes-vertibas-5666>
https://www.mammamunteti.lv/articles/35294/lai-stiprinatu-gimenes-dienas-svinesanas-tradicijas-latvija-berndarzi-aicinati-piedalities-konkursa/?accept_cookies=1

Rakstīšana un gramatika

<https://www.ligavam.com/vai-fotografs-drikst-prasit-papildus-samaksu-par-privatumu/>
<https://www.santa.lv/raksts/mansmazais/gimene/celot-kopa--tas-ir-dzivesveids-7021/>
<https://www.la.lv/svetki-soctiklos>
<https://jauns.lv/raksts/zinas/48679-rigas-stradina-universitate-sakas-vasaras-izlaidumu-laiks>
<https://spoki.lv/testi/Uzzini-cik-labi-Tu-parzini-Latvija/845883>
www.santa.lv
https://arterritory.com/lv/vizuala_maksla/intervijas/14859-ekspresintervija_ar_laimu_slavu_par_gramatu_dzemma_skulme/
www.lsm.lv
<https://www.godagimene.lv/praktiski-padomi/top10-lielakas-daudzbernu-gimenes-vesture-426/>